

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เกือบร้อยละ 80 นิยมใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล (อุทุมพร จามรมาน, 2530) และจากงานวิจัยของวีระศักดิ์บรรณารธรรม (2528) และรัตติกร ทิมเจริญ (2531) พบว่าแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการส่งและคืนแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์เป็นวิธีที่สะดวกในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่มีจำนวนมากที่อยู่อย่างกระจัดกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยสามารถส่งแบบสอบถามไปให้และส่งกลับทางไปรษณีย์ได้ในทุกแห่งที่บริการไปรษณีย์ไปถึง ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่าย อีกทั้งข้อมูลที่ได้อยู่ในลักษณะเดียวกัน ทำให้ง่ายต่อการวิเคราะห์

ถึงแม้ว่าการใช้แบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์จะได้รับความนิยมจากนักวิจัย แต่พบว่ายังมีปัญหาจากการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ 2 ด้าน คือ ในด้านแรก ด้านอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมักส่งแบบสอบถามกลับคืนมาในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ ดังที่สมศรี วงศ์สวัสดิ์กุล (2534) พบว่า ข้อจำกัดที่สำคัญของการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ คือการได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาต่ำประมาณร้อยละ 40-60 ในกลุ่มที่ไม่สนใจเรื่องนั้น ๆ และไม่เกินร้อยละ 80 ในกลุ่มที่ให้ความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณของ Heberlein and Baumgartner (1978) ที่พบว่า อัตราการตอบกลับครั้งแรกเมื่อยังไม่มีการติดตามโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 48 และหลังการติดตามตั้งแต่ 1 - 3 รอบ อัตราการตอบกลับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเฉลี่ยร้อยละ 60 ซึ่งยังเป็นอัตราการตอบกลับที่ต่ำจนไม่เพียงพอที่จะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ ปัญหาในด้านที่สองคือ คำตอบที่ได้รับกลับคืนมานั้นไม่สามารถที่จะแน่ใจได้ว่าคำตอบที่ได้รับกลับคืนมานั้น ผู้ตอบตั้งใจตอบมาอย่างจริงจังหรือตอบมาแบบเดาสุ่ม โดยไม่ได้อ่านข้อคำถาม หรือคิดอะไรเลย (Sax, 1979)

ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับอัตราการตอบกลับที่ต่ำ ได้มีผู้วิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่แสวงหาเทคนิควิธีการที่จะเพิ่มอัตราการตอบกลับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ให้สูงขึ้นจนทำให้เราได้ข้อความรู้และรู้เทคนิคพอสมควรแล้วขณะนี้ว่า ถ้าจะเก็บข้อมูลจากครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำอย่างไรถึงจะได้อัตราการตอบกลับในระดับสูงจะให้ความสำคัญ

กับตัวแปรใดบ้าง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2537) ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาได้ให้ ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่ออัตราการตอบกลับซึ่งพอจะสรุปเป็นตัวแปรในด้านต่าง ๆ ได้ 4 ด้าน คือ ตัวแปรเกี่ยวกับการตั้งใจและการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม ตัวแปรเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ตัวแปรเกี่ยวกับบุคลิกภาพของแบบสอบถาม และตัวแปรเกี่ยวกับกระบวนการส่งจัดส่งและจัดเก็บแบบสอบถาม ซึ่งรายละเอียดของตัวแปรเหล่านี้ สามารถศึกษาได้จากงานวิจัยหลายสิบเล่มในประเทศไทย

อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าเป็นการให้สารสนเทศเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอัตราการตอบกลับที่ต่ำ สามารถเพิ่มอัตราการตอบกลับได้ แต่ด้านคุณภาพของคำตอบยังเป็นปัญหาร่วมกัน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2537) ผู้วิจัยจะต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมาด้วยเพราะผลการวิจัยจะเชื่อถือได้หรือไม่นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับปริมาณของคำตอบแล้วยังขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลด้วยว่าเป็นข้อมูลที่ผู้ตอบตอบอย่างจริงจังหรือไม่ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะได้รับแบบสอบถามกลับคืนมามาก ถ้าผู้ตอบตอบโดยไม่ตั้งใจ ไม่ระมัดระวัง หรือไม่ได้อ่านข้อคำถาม ข้อมูลที่ได้รับมาคงจะบิดเบือนความจริง ไม่ได้เกิดประโยชน์แก่งานวิจัยแต่ประการใดเลย ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับคุณภาพของคำตอบ คือ ความจริงจังในการตอบ (Sincerity of Responses) ว่าข้อมูลที่ได้รับมานั้น จะมั่นใจได้อย่างไรว่า ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยความจริงจัง ความจริงใจจะวัดได้อย่างไร ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงการวิจัยที่พบอยู่ในขณะนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2537) มีผู้บางท่านกล่าวถึงการตรวจสอบคุณภาพของคำตอบแบบสอบถามหรือแบบสำรวจต่าง ๆ โดยทั่วไปนิยมใช้ข้อกระทงจำนวนหนึ่งแทรกปะปนไว้ระหว่างชุดของข้อกระทงทั้งหมดของแบบถามนั้น ๆ ชุดข้อกระทงเหล่านี้ถือว่าเป็นสเกลการตรวจสอบความจริงใจของผู้ตอบ อาจเป็นสเกลที่วัดการแกล้งตอบ (Faking) ความพึงปรารถนาของสังคม (Social Desirability) เซตคำตอบ (Response set) ความคงที่ของผู้ตอบ (Self consistency) ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อของผู้สร้างแบบสอบถามหรือแบบสำรวจนั้น ๆ (Popham, 1981)

Moser (1985) ให้ข้อสังเกตว่าสิ่งที่บ่งบอกถึงความไม่ถูกต้องของคำตอบหรือความไม่สอดคล้องกันของคำตอบ (Inconsistency) ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสะเพร่าหรือความพยายามบิดเบือนคำตอบของผู้ตอบก็ได้ และอนันต์ บัวบาน (2525) ได้ศึกษาหาวิธีวัดความจริงใจในการตอบโดยศึกษาสเกลความคงที่ 3 วิธี ในการหาความจริงใจและจากงานวิจัยพบว่า สเกลที่สร้างขึ้นโดยข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน มีความเหมาะสมและน่าจะมีประสิทธิภาพดีที่สุดในการที่จะตรวจสอบผู้ตอบว่าตอบอย่างจริงจังหรือตอบแบบสุ่มโดยไม่ได้อ่านข้อคำถาม เพราะถ้าผู้ตอบทำการตอบแบบสุ่ม ความน่าจะเป็นของโอกาสที่จะตอบได้ตรงกันในข้อคำถามที่ซ้ำกันหรือสื่อ

ความหมายคล้ายกันมีน้อยมาก ผลจากงานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยหลายคนใช้มิติ Consistency เป็นตัววัดความจริงใจในการตอบแบบสอบถามโดยกระทำภายใต้การนิยามว่า “ความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ หมายถึง ความคงที่ในการตอบข้อคำถาม คู่ขนาน” (สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน, 2531 ; จรินทร์ กองศรี, 2535 ; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2536; กอบแก้ว ภูตินาภิรักษ์, 2537 ; วงเดือน อิมเงิน , 2537 ; วีระยุทธ ขาตะกาญจน์ , 2538)

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ได้มีผู้ศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ และตรวจสอบความจริงใจในการตอบโดยใช้ชื่อกระทรวงคู่ขนานแทรกไว้ในข้อคำถามที่เป็นมาตรฐานค่าไว้หลายท่าน ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าและตำแหน่งของผู้ตอบต่อความจริงใจในการตอบ โดยผู้ตอบที่มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน และการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าโดยการใส่โทรศัพท์ที่ความจริงใจในการตอบสูงสุด (วีระยุทธ ขาตะกาญจน์, 2538) เทคนิคการเตือนและการติดตามกับความถี่ในการติดตามมีผลร่วมกันต่อความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ (กอบแก้ว ภูตินาภิรักษ์, 2537) ขนาดของแบบสอบถาม การจัดหน้า และการให้สิ่งตอบแทนมีผลร่วมกันต่อความจริงใจในการตอบทั้งในระยะก่อนการติดตามและในทุกๆระยะร่วมกัน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2536) ความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าสูงกว่าความจริงใจที่ไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่พิมพ์ด้วยหมึกสีน้ำเงินและสีเขียว สูงกว่าแบบสอบถามที่พิมพ์ด้วยหมึกสีแดงและสีดำ (สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน, 2531) และจากงานวิจัยของ สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน (2531) และอัญญา สุภานุสร (2536) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นักวิจัยควรพยายามใช้เทคนิคและวิธีวิทยาการวิจัยที่จะทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบกลับมาให้มากที่สุดในระยะก่อนการติดตาม เพราะ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความจริงใจในการตอบสูงกว่าการตอบแบบสอบถามภายหลังการติดตาม (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และสุชีรา ภัทรายุตวรรัตน, 2533) และค่าความเที่ยงของมาตรฐานค่าของแบบสอบถามในระยะก่อนการติดตาม สูงกว่าหลังการติดตาม (อัญญา สุภานุสร, 2536)

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของนักจิตวิทยาพบว่า การใช้มาตรฐานในรูปแบบมาตรฐานค่ามักทำให้ข้อมูลที่ได้มีความคลาดเคลื่อนสูงโดยมีสาเหตุสำคัญมาจาก 3 แหล่ง คือ แหล่งแรกมาจากเครื่องมือมีความบกพร่อง เช่น ใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม มีความกำกวม แหล่งที่สอง มาจากความคลาดเคลื่อนจากกระบวนการประเมินเช่น คุณลักษณะหรือชื่อกระทรวงในมาตรวัดทัศนคติมีจำนวนมากเกินไป และแหล่งสุดท้ายมาจากตัวผู้ตอบเอง ได้แก่ ความลำเอียงที่เกิดจากบุคลิกภาพของผู้ตอบซึ่งเป็นความคลาดเคลื่อนอย่างมีระบบ เช่น การเป็นคนมองโลกในแง่ดีเกินไปโดยประเมิน

ในระดับสูง ๆ (Generosity Error) การเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย ประเมินในระดับต่ำ ๆ (Severity Error) และความเป็นคนไม่กล้าตัดสินใจทำให้คะแนนการประเมินอยู่ในระดับกลาง ๆ (Central Trendency Error) ผลที่ตามมาทำให้ข้อมูลที่ได้มีค่าต่ำหรือสูงกว่าความเป็นจริง ข้อมูลมีการกระจายค่อนข้างน้อยและการแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะไม่แน่นอน นอกจากความคลาดเคลื่อนดังกล่าวแล้ว กรอนลันด์ Gronlund (1981) กล่าวว่ายังมีความคลาดเคลื่อนจากผู้ตอบแบบอื่น ๆ อีกที่เป็นความคลาดเคลื่อนแบบไม่มีระบบ ซึ่งจะส่งผลให้ข้อมูลจากการวัดมีความเที่ยงและความตรงต่ำ

จากปัญหาดังกล่าวได้มีนักคณิตศาสตร์ชื่อ จอร์จ ราสช์ (George Rasch) ได้พัฒนา ราสช์โมเดล ขึ้นในระหว่างปี 1951 ถึงปี 1957 ได้เสนอแนะวิธีวิเคราะห์แบบสอบโดยยึดผู้สอบ แต่ละคนเป็นศูนย์กลาง โดยพัฒนาโมเดลความน่าจะเป็นในการตอบแบบสอบซึ่งเป็นโมเดลที่จัดอิทธิพลของกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ออกไป กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผลการวิเคราะห์จะคงที่เสมอหรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติเมื่อกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนไป (Sample Free) ในทำนองเดียวกันการวิเคราะห์มาตราวัดทัศนคติด้วยราสช์โมเดล จะให้ผลการวิเคราะห์คะแนนของแต่ละบุคคลมีความคงที่หรือไม่แปรเปลี่ยนไปตามข้อกระทงที่ใช้ไม่ว่าจะใช้ข้อกระทงใดไปวัด ลักษณะทั้งสองประการนับว่าเป็นข้อได้เปรียบที่สำคัญของราสช์โมเดล ซึ่งสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของโมเดลแบบคลาสสิกได้ ยิ่งกว่านั้นการวิเคราะห์มาตราวัดทัศนคติด้วยราสช์โมเดลไม่ขึ้นอยู่กับคะแนนดิบ หากแต่มีการเปลี่ยนรูปคะแนนให้เป็นอันตรภาคชั้นมากขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการอธิบายคุณสมบัติของคะแนน และคุณลักษณะของผู้ตอบด้วยคะแนนดิบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของราสช์โมเดล คือ ผลการวิเคราะห์ให้สารสนเทศว่า ผู้ตอบแต่ละคนตอบมาตราวัดได้เหมาะสมกับโมเดลหรือไม่ แสดงว่าผู้ตอบที่ตอบไม่เหมาะสมกับโมเดลอาจจะเกิดจากการตอบแบบเดาสุ่มหรือไม่ตั้งใจทำ หากนำผลการตอบมาร่วมในการวิเคราะห์ด้วยอาจทำให้การสรุปผลมีความคลาดเคลื่อนสูง (Green, 1996)

จากการพิจารณาประเด็นปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นคำถามวิจัยได้ว่าถ้าใช้วิธีส่งจดหมายนำและประเภทของเนื้อหาแบบสอบถามที่แตกต่างกัน ผู้ตอบจะมีความจริงใจในการตอบแบบสอบถามแตกต่างกันหรือไม่ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู - อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีตรวจสอบความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม 2 วิธี คือ วิธีใช้ราสช์โมเดลในการคัดเลือกผู้ตอบที่ตอบมาตราวัดได้เหมาะสมกับโมเดล และวิธีที่ใช้ความคงที่ในการตอบข้อคำถามคู่ขนาน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง สามารถที่จะเพิ่ม

ศักยภาพและความเชื่อถือได้ของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ของวิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตั้งใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ของครูประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์ด้วยราล์ชโมเดล เมื่อได้รับวิธีส่งจดหมายนำและประเภทของเนื้อหาแบบสอบถามที่แตกต่างกัน

2. เพื่อศึกษาความตั้งใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ของครูประถมศึกษา โดยการใช้ความคงที่ในการตอบข้อกระทงคู่ขนาน เมื่อได้รับวิธีส่งจดหมายนำและประเภทของเนื้อหาแบบสอบถามที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

จากงานวิจัยของจิรดา วุฒฑายากร (2536) พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.7 มีความเห็นว่าการแจ้งให้ทราบล่วงหน้ามีผลต่อการตอบแบบสอบถาม เพราะเป็นการให้เกียรติ ให้ความสำคัญต่อผู้ตอบ ผู้ตอบได้เตรียมตัวเตรียมใจถือเป็นมารยาทที่ดีอย่างหนึ่ง เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม และจากแนวคิดความพึงพอใจในการสื่อสารที่ว่า การสื่อสารมีความเกี่ยวข้องกับความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะเกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในกระบวนการสื่อสาร โดยเฉพาะในส่วนของ การป้อนกลับข่าวสาร (Message Feedback) เป็นการสนองตอบต่อข้อมูลที่ได้รับมาอาจเป็นความพึงพอใจหรือไม่พอใจ ปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจในการป้อนข่าวสารกลับประการหนึ่ง คือ ความพึงพอใจในคุณภาพของสื่อกลาง ปัจจัยนี้จะมีผลกระทบต่อความพึงพอใจของบุคคลต่อการติดต่อสื่อสาร ซึ่งจะทำให้สารที่ได้มาจากความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ให้สาร (สายยศ นาวิกาน, 2527)

งานวิจัยของพิชัย แก้วสุวรรณ(2529)พบว่า การใช้แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ทำให้อัตราการตอบกลับสูงกว่าแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู และจากข้อค้นพบของ Donald (1960) ที่ว่าถ้าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคคลที่รู้เรื่องที่ถูกถามแล้ว เขามักจะตั้งใจตอบแบบสอบถาม

จากงานวิจัยของ Green (1996) พบว่าการนำรหัสโมเดลมาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ผลการวิเคราะห์จะให้สารสนเทศว่า ผู้ตอบแต่ละคนตอบมาตรงตัวได้เหมาะสมกับโมเดลหรือไม่ (person fit) ผู้ตอบที่ตอบไม่เหมาะสมกับโมเดลแสดงว่าอาจจะเกิดจากการตอบแบบเดาสุ่ม ไม่เอาใจใส่หรือไม่ตั้งใจทำ หากนำผลการตอบมาช่วยในการวิเคราะห์ด้วยอาจทำให้การสรุปผลมีความคลาดเคลื่อนสูง และอนันต์ บัวบาน (2525) ได้ศึกษาหาวิธีวัดความจริงใจในการตอบโดยศึกษาสเกลความคงที่ 3 วิธี ในการหาความจริงใจและจากงานวิจัยพบว่า สเกลที่สร้างขึ้นโดยข้อความที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน มีความเหมาะสมและน่าจะมีประสิทธิภาพดีที่สุดในการที่จะตรวจสอบผู้ตอบว่าตอบอย่างจริงจังหรือตอบแบบเดาสุ่มโดยไม่ได้อ่านข้อความ เพราะถ้าผู้ตอบทำการตอบแบบสุ่ม ความน่าจะเป็นของโอกาสที่จะตอบได้ตรงกันในข้อความที่ซ้ำกันหรือสื่อความหมายคล้ายกันมีน้อยมาก ผลจากงานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยหลายคนใช้มิติหนึ่งเรื่อง Consistency เป็นตัววัดความจริงใจในการตอบแบบสอบถามโดยกระทำภายใต้การนิยามว่า

“ ความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ หมายถึง ความคงที่ในการตอบข้อความคู่ขนาน ” ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อ 1 กลุ่มที่ได้รับจดหมายนำที่ส่งไปก่อนแบบสอบถามน่าจะมีความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่วิเคราะห์ด้วยรหัสโมเดลสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับจดหมายนำที่ส่งไปพร้อมกับแบบสอบถาม

สมมติฐานข้อ 2 กลุ่มที่ได้รับเนื้อหาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูน่าจะมีความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่วิเคราะห์ด้วยรหัสโมเดลสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับเนื้อหาแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวกับวิชาชีพครู

สมมติฐานข้อ 3 กลุ่มที่ได้รับจดหมายนำที่ส่งไปก่อนแบบสอบถามน่าจะมีความจริงใจในการตอบแบบสอบถามโดยการใช้ความคงที่ในการตอบข้อความคู่ขนานสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับจดหมายนำที่ส่งไปพร้อมกับแบบสอบถาม

สมมติฐานข้อ 4 กลุ่มที่ได้รับเนื้อหาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูน่าจะมีความจริงใจในการตอบแบบสอบถามโดยการใช้ความคงที่ในการตอบข้อความคู่ขนานสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับเนื้อหาแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวกับวิชาชีพครู

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจำกัดขอบเขตการวิจัยโดยศึกษาตามประเด็นต่อไปนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ที่ปฏิบัติราชการในปีการศึกษา 2539 จำนวน 12,449 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระมี 2 ตัวแปร คือ

1.1 วิธีส่งจดหมายนำ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1.1.1 จดหมายนำที่ส่งไปก่อนแบบสอบถาม

1.1.2 จดหมายนำที่ส่งไปพร้อมแบบสอบถาม

1.2 ประเภทของเนื้อหาแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 แบบสอบถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพครู

1.2.2 แบบสอบถามที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับวิชาชีพครู

2. ตัวแปรตาม คือ

ความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

ความจำกัดของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างอาจมีความรู้เกี่ยวกับวิธีตรวจสอบความจริงใจที่ผู้วิจัยนำมาใช้ อาจทำให้ไม่จริงใจในการตอบ

2. การวัดความจริงใจเป็นการวัดที่ยาก ต้องอาศัยวิธีการวัดทางอ้อมโดยข้อกระหังผู้
ชานาน อาจทำให้เกิดการวัดที่ไม่สมบูรณ์ได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การบริการไปรษณีย์แต่ละเขตในกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน
2. การบริการข่าวสารในแต่ละโรงเรียนมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน
3. ภารกิจในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างทุกคนตลอดช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ไม่แตกต่างกัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ความจริงใจในการตอบแบบสอบถามโดยใช้ข้อกระทงคู่ขนาน หมายถึง คะแนนความคงที่ในการตอบข้อกระทงที่สื่อความหมายคล้ายคลึงกัน (ข้อกระทงคู่ขนาน) โดยพิจารณาดังนี้ ถ้าผู้ตอบตอบข้อกระทงคู่ขนานคู่ใดห่างกันไม่เกิน 1 ช่วงระดับ จะได้ 1 คะแนน คือ ช่วงระดับ 1-2 , 2-3 ,3-4, 4-5 ถ้าตอบข้อกระทงคู่ขนานคู่ใดห่างกันเกิน 1 ช่วงระดับจะได้ 0 คะแนน

ความจริงใจในการตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์ด้วยกราฟสมมาตร หมายถึง ร้อยละของผู้ตอบที่ตอบเหมาะสมกับโมเดล โดยพิจารณาจาก ค่า MNSQ outfit ของผู้ตอบมีค่าไม่เกิน 1.20 และ ค่า ZSTD ของ INFIT และ OUTFIT มีค่าไม่เกิน $|2|$ และถ้าค่า MNSQ outfit มีค่าต่ำมาก ๆ โดยประมาณไม่เกิน 1.00 จะยอมให้ค่าสถิติ INFIT และ OUTFIT มีค่าต่ำกว่า -2 ได้

วิธีส่งจดหมายนำ หมายถึง การใช้จดหมายติดต่อกับผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย มีอยู่ 2 ประเภท คือ จดหมายนำที่ส่งล่วงหน้าไปก่อนแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ และจดหมายนำที่ส่งไปพร้อมกับแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพครู หมายถึง แบบสอบถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตร โรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเรื่อง "ภาพลักษณ์ของอาชีพครู"

แบบสอบถามที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับวิชาชีพครู หมายถึง แบบสอบถามที่มีเนื้อหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย"

ครูอาจารย์ หมายถึง ครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติการสอนและสนับสนุนการสอน ในปีการศึกษา 2539

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้วิธีตรวจสอบความตั้งใจในการตอบแบบสอบถามที่เหมาะสม
2. ได้ทราบเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานครโดยใช้แบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ที่ทำให้ผู้ตอบมีความตั้งใจในการตอบสูงขึ้น
3. ได้ข้อความรู้ที่มาจากข้อมูลเชิงประจักษ์ อันเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ด้าน วิทยวิทยาการวิจัยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย